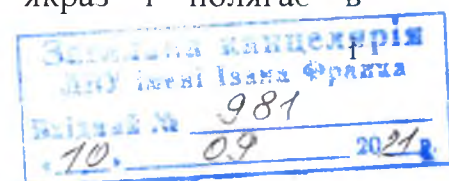

Відгук

офіційного опонента **Василишина Ігоря Петровича** на кандидатську дисертацію **Назара Данчишина «Поліфонія поетичних світів Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая»**, подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 – українська література.

Актуальність дослідження. Пропонована дисертація широко розкриває проблему взаємовпливів трійки поетів, здавалося б, доволі різних, але, як переконує дослідження, водночас незвичайно схожих – Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая. Так, для успішної реалізації поставлених завдань Назарові Данчишину було необхідно детально вивчити художній світ не лише кожного з аналізованих авторів, а й контекст часу, в якому творили ці майстри. Тож, безумовно, до оптики дослідника потрапили й тексти інших поетів, близьких ідіостилям Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая (а це й літератори періоду 1920-30-х років, як-от: Богдан Ігор Антонич, Павло Тичина, Євген Маланюк, Олена Теліга, Олег Ольжич, і автори-сучасники львівської трійки – Тарас Мельничук, Василь Голобородько, Роман Хоркавий, Михайло Осадчий, Іван Драч, Роман Іваничук, Іван Дзюба, Микола Рябчук та інші). Власне, така панорама паралелей і впливів, окреслена в дослідженні, не локалізує творчість львів'ян у межах певної «регіональної» школи чи течії, а, навпаки, вводить цю творчість у загальноукраїнський та, зрештою, світовий контексти.

Найістотніші наукові досягнення. Творів кожного з означених у темі дослідження поетів вистачило б для написання окремої праці, а от демонстрація поліфонії («схожого в несхожому», як сказано в дослідженні) їх поетичних світів через проникливе літературознавче порівняння текстів, ідей, візій і світоглядів є в рази складнішим завданням. Однак для поступу української науки про літературу саме така постановка проблеми має більшу вагу. Отож цінність пропонованого дослідження якраз і полягає в

скрупульозному, надзвичайно уважному до найменших дрібниць аналізі сув'язей поетичних світів Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая. І, варто справедливо зазначити, Назарові Данчишину вдалося зробити виразний наголос на такій синергії поетичних пропозицій трьох авторів, що засвідчило неабиякий новаторський підхід дисертанта. Дослідження можна заслужено назвати **фундаментальною** працею в галузі історії української літератури – настільки повно в ній розкрито не лише дух часу (шістдесятництва та постшістдесятництва), а й характер творів чи не найвагоміших у той період львівських авторів, причому не просто кожного зосібна, а в інтертекстуальних взаємозв'язках.

Приємно завважити, що **методологію дослідження** дисертант виробляв виходячи з конкретних текстів Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая, а не підлаштовуючи матеріал під наперед заготовану модель чи шаблон. Це дало змогу побачити доволі несподівані перетини між творами аналізованих авторів та образами в певних їхніх поезіях. Зокрема, таким відкриттям можна назвати аналіз «обряду відчинення верби» в поезії Ігоря Калинця та Григорія Чубая та споріднений із ним мотив «замкненого простору» і «в'язниці» («тюрми») в текстах Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая. Крім того, важливі паралелі у творчості трьох львівських поетів Назар Данчишин помітив у контексті теми еросу й танатосу в поемі «Зелені радощі трави» Романа Кудлика, поемі «Марія» Григорія Чубая, циклі «Автопортрет з крилом Архангела» та поемі «Осіння Магдалина» Ігоря Калинця. З-поміж іншого, йдеться про акцент на «десакралізації євангельського простору» (за Миколою Ільницьким), витворенні своєрідних поетичних апокрифів на основі євангельських і фольклорних архетипів, оспівуванні переможної сили життя в боротьбі зі смертю.

Звертає на себе увагу й уміння дисертанта заглибитися в аналізовані тексти, прочути на рівні емпатії той чи інший образ, вдало передавши своє захоплення почасти несподіваними дослідницькими осяяннями. Наратив дисертанта навіть визначається певною пожвавленою емоційністю в моменти

найбільших відкриттів, що водночас не суперечить науковості стилю, використаного в тексті цього дослідження. Ба більше, зосередженість на деталях дозволила дисертантові побачити, як за допомогою різноманітних імпліцитних засобів (як-от навмисний «розклад» слова на частини) автор виражає ту чи іншу емоцію та провідну думку певного вірша (див., напр., аналіз триптиха Ігоря Калинця «На листівці – О. Богомазов. Пилярі», с. 72–73 дисертації).

Структура та зміст роботи. Загалом робота охоплює п'ять розділів, у яких різносторонньо окреслені її основні поняття.

Так, у першому розділі «Контекст і підтекст доби в поезії Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая» дисертант розглянув особливості суспільно-політичних умов 1960-70-х років, простеживши їхній вплив на вірші досліджуваних поетів. Важливо, що цей аспект продемонстрований не лише в розрізі історичних обставин і біографій поетів (чому присвячений підрозділ «Життя у “великій” і “малій” зонах: суспільно-політичні умови 1960–1970 років»), а й через конкретні тексти, у яких дослідник помітив вплив тодішніх реалій. Це особливо увиразнено в підрозділах «Поезія як визволення із віртуальної в'язниці: образи тюрми та замкненого простору» й «Обряд “відчинення верби” як вихід за фізичні і духовні ґрати». Крім того, у підрозділі «“Монофонія” у поетичній поліфонії Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая» окреслені й теоретичні засади роботи. Також варто виокремити демонстрацію впливу філософії екзистенціалізму на твори аналізованих поетів – цей аспект увиразнює різновимірність поліфонії поетичних світів аналізованих письменників.

Продовжує рух у заданому напрямку другий розділ «Слідами “урваних ліній” життя та творчості», у якому Назар Данчишин дослідив тему «дороги». З-поміж іншого, особливої уваги в цій частині роботи заслуговує підрозділ «Хроніка “нічної Одиссеї” та “кульбабинки” пророцтв: діалог метафор Ігоря Калинця та Григорія Чубая», де дослідник розкриває сув'язі творчого та життєвого шляхів Ігоря Калинця та Григорія Чубая.

Глибинні спостереження щодо найхарактерніших у творчості поетичної трійки тем уміщені в розділах 3 («Сакральність еросу в поезіях Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая») та 4 («Мова мовчання в поетичних світах Ігоря Калинця, Григорія Чубая, Романа Кудлика»). У цих розділах, зокрема, імпонує досить аргументована демонстрація інтертекстуальних зв'язків між поезіями аналізованих авторів – це, приміром, стосується образів «трави», «мовчання», «сльози», «осені».

У п'ятому розділі («Синестезія в ліриці Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая») поезія трьох досліджуваних авторів розглянута крізь призму втілення в одному художньому засобі «кількох асоціацій, спричинених синтезом різних видів відчуттів» (див. автореферат, с. 10). Цей підхід доповнює загальне розуміння заявленої теми дослідження, адже дозволяє побачити, так би мовити, власне поетикальну поліфонію, наявну у творчості Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая.

«Висновки» в роботі доволі присутні та вичерпні й дають змогу побачити основні результати здійсненого дослідження.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в наступному:

- 1) уперше творчість Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая розглянута в порівняльному аспекті;
- 2) термін «поліфонія» вжитий у новому, порівняно з усталеною практикою літературо- та музикознавчих досліджень, значенні, за допомогою чого розкриває особливості спільних і відмінних рис у поезії Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая;
- 3) виважено й аргументовано «розгерметизовані» важкі для розуміння метафори в поезії Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая та особливості поетичного діалогу 1960–70-х років;
- 4) продемонстрований нерозривний зв'язок суспільно-політичної ситуації 1960–70 років та характеру творчості Ігоря Калинця,

Романа Кудлика, Григорія Чубая, а також декотрих їхніх сучасників (зокрема, поетів «Київської школи»).

Крім того, аналіз **публікацій** Н. Данчишина свідчить про їхню відповідність (як кількісну, так і якісну) вимогам до оприлюднення результатів кандидатської дисертації. Зокрема, за матеріалами дисертаційного дослідження опубліковані 8 статей, 4 з яких надруковані у фахових виданнях, затверджених ДАК України, 2 – в іноземних виданнях і 2 – додаткові.

Апробація результатів дисертації відбулася у формі участі у понад десятих наукових конференціях та семінарах (зокрема, міжнародних та всеукраїнських). **Автореферат** дисертації чітко й виразно відображає зміст і результати виконаної роботи.

Утім, незважаючи на вищезазначене, дослідження викликає **кілька зауваг**.

1. У роботі значно більше місця приділено аналізу творчості Ігоря Калинця та Григорія Чубая, аніж Романа Кудлика. Це, звісно, може бути зумовлено обсягом поетичної спадщини досліджуваних поетів, широтою висвітлення тієї чи іншої теми, наявної в текстах кожного з трьох літераторів.

2. Назви підрозділів у третьому розділі дублюють назви творів, аналізованих у них. Було б не зайвим у заголовках подати поряд із ними ще й окреслення конкретної проблеми, про яку йдеться в тексті.

3. Дещо більше місця потребують на пояснення категорії «поліфонії» та «поетичного світу». Утім, дисертація стосується передусім історико-літературного аналізу поезії, а не проблем теорії літератури, тож така заувага не є гранично значущою в контексті цього дослідження.

4. Для ще глибшої демонстрації духу часу більше уваги варто було б приділити аналізу явища шістдесятництва, відмінностей між його першою та другою хвилями, окреслити дискусійні моменти щодо визначення належності

того чи іншого автора до цього феномену. З цього погляду, вагомими були б також статті та наукові розвідки представників української діаспори, зокрема Івана Кошелівця, Ігоря Костецького, Юрія Лавріненка, Богдана Кравціва та ін., які навіть у 60–70 рр. мали змогу, на відміну від літературних критиків і літературознавців підсоветської України, вільно й неупереджено висвітлювати й аналізувати літературний процес шістдесятництва. Український письменник, літературознавець, редактор Б. Кравців у 60-х роках упорядкував антологію «Шістдесят поетів шістдесятих років» («Шістдесят поетів шістдесятих років : Антологія нової української поезії / упоряд., вс. стаття і довідки Богдана Кравцева. Нью-Йорк: Пролог, 1967. 299 с.), у вступній статті до якої написав: «Тисяча дев'ятсот шістдесят перший рік в українській радянській поезії був переломовий. Прихід невеликого гурта поетів став початком оновлення тієї поезії, що її протягом десятиріч нівечили і терором, і соцреалістичними антимистецькими настановами. <...> У виявленій до краю чорними роками сталінського терору українській радянській поезії виступи шестидесятників започаткували справжню революцію. Новими були не тільки патріотичні й гуманістичні віяння у творчості молодих поетів, їх ставлення до України, до людей і подій. Реабілітовано особисте в поезії. Започатковуючи бунт проти літературної відсталості, що її Василь Симоненко визначив згодом як «формалістичне недоумство», шестидесятники привернули увагу до мистецької значимості поетичного слова». В антології також уміщено поезії Ігоря Калинця та Романа Кудлика й невеликі силуетки про них. У Богдана Кравціва є й багато інших літературно-критичних праць, які, зокрема висвітлюють і творчість поетів підсоветської України, й епоху, у якій вони творили: «Поети Чумацького шляху: нова поезія на Україні». Мюнхен: Verlag «Biblos», 1962; «Піррова перемога літературної реакції в УРСР» // Сучасність, 1962; «Народження нового (Про модерну поезію й прозу в Україні)» // Слово: зб. української діаспори в екзилі. Нью-Йорк, 1962; «Свобода в... обрубванні крил (З приводу нових репресій у відношенні до українських радянських

літераторів і мистців)» // Сучасність, 1966; «Літературна реакція в наступі» // Сучасність, 1968; «Під прапором погромництва» // Сучасність, 1973.

Однак, попри висловлені критичні застереги, дисертація Назара Данчишина справляє цілком позитивне враження, а подані зауваги можуть стати в пригоді для майбутніх наукових праць дослідника.

Висновки щодо відповідності дисертації встановленим нормам.
Вважаю, вищезазначене у Відгуку дає всі підстави стверджувати, що дисертація «Поліфонія поетичних світів Ігоря Калинця, Романа Кудлика та Григорія Чубая» за змістом, обсягом та оформленням відповідає вимогам, які встановлені в пунктах 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 27.07.2016) щодо кандидатських дисертацій, а її автор, **Назар Романович Данчишин**, заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 – українська література.

Офіційний опонент

– кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови

Національного університету «Львівська політехніка»

І.П. Василюшин

Підпис Василюшина І.П. стверджую

Взяно секретар

Р.Бриасенька

7 вересня 2021 року